

Barta Róbert:

KONZERVATÍV PÁRTPROPAGANDA NAGY-BRITANNIÁBAN AZ 1920-AS ÉVEKBEN¹

Régi párt új helyzetben – az 1920-as évek

Az első világháború utáni brit birodalom egésze és belpolitikai élete is gyökeres változásokon ment keresztül. Elég csak arra utalnunk, hogy a mind ez idáig legerősebb belpolitikai erő, a kisebb-nagyobb megszakításokkal másfél-száz éve kormányzó Konzervatív Pártnak erős ellenfele alakult ki a Munkáspárt megerősödése miatt. A máig jellemző kétpárti szerkezet azt is jelentette, hogy 1919 után a liberálisok rendkívül gyorsan eltűntek a politikai élet süllyesztőjében. Mindezek alapján az angol történettudomány a háború utáni brit belpolitikai élet újjászerveződésében megkülönbözteti az 1916-tól 1924-ig tartó időszakot, amelyre a Liberális Párt hanyatlása és a Munkáspárt gyors felemelkedése volt jellemző, majd az ezt követő, 1924-től 1931-ig tartót, amikor megszilárdult a Konzervatív Párt-Munkáspárt típusú kétpártrendszer.²

A háború utolsó évétől a világválság kezdetéig a Konzervatív Párt továbbra is a legerősebb belpolitikai erőnek számított, a párt vezetése az új viszonyokhoz sikeresen alkalmazkodott. 1918-tól 1929-ig Nagy-Britanniában öt általános választást tartottak, ezek közül négy esetben a Konzervatív Párt szerezte meg a legtöbb szavazatot: 1922-ben 14,3 millióból 5,5 milliót, 1923-ban 14,5 millióból 5,53 milliót, 1924-ben 16,6 millióból 8 milliót és 1929-ben 22,6 millióból 8,65 milliót. Az egyetlen kivétel az 1918-as választás volt. A konzervatív politikusok ekkor a Lloyd George-féle koalíció jelöltjeként indultak, azonban a liberális jelöltek szereztek meg a legtöbb szavazatot. A négy választási győzelem eredményeképpen 1922. októberében Bonar Law, 1923. májusában (Bonar Law betegsége, majd halála miatt) Stanley Baldwin és 1924. novemberében újra ő alakíthatott konzervatív kormányt. Ez utóbbi 1929. júniusáig maradt hivatalban.³ A Konzervatív Párt növekvő erejét mutatta, hogy Lloyd George 1919. januárjában alakított második koalíciójában a konzervatívok voltak többségben és a két munkáspárti kormány (Ramsay MacDonald első és második kormánya) 1924-ben és 1929-ben is csak a liberális szavazatok segítségével jöhetett létre. Ha ehhez hozzátesszük, hogy a választói tábor kibővülésével párhuzamosan

(1919-ben a 21. év fölötti népesség 78%-a (21,7 millió) volt választó és 1929-re ez az arány 90%-ra (28,8 millióra) emelkedett) a párt folyamatosan, 5,5 millióról 8,6 millióra tudta növelni szavazatait, akkor nyilvánvaló a Konzervatív Párt mind nagyobb tömegbefolyása.⁴

A Konzervatív Párt kétségkívül látványos sikereinek magyarázata csak részben kereshető abban, hogy az 1920-as évekbeli belpolitikai élet fontosabb történéseiben – a Lloyd George-féle koalíció felbomlása, az első munkáspárti kormány, az általános sztrájk, a világválság kezelése, stb. – következetes és népszerű politikát folytatott. Legalább annyira fontos az, hogy ekkor fejlődött ki a modern pártpropaganda és a politikai életben szóhoz jutott munkásság és nők körében sikerült újabb szavazóbázisra szert tennie. A konzervatívok megújulása és talpon maradása elképzelhetetlen volt a modern tömegpropagandagépezet nélkül, s ennek vizsgálata érthetőbbé teheti az 1920-as évek brit belpolitikájának fontosabb vonásait.

A háború végét a Konzervatív Párt a Lloyd George-féle kormánykoalíció támogatójaként érte meg, de azonnal felvetődött a hogyan tovább kérdése. Bonar Law érzekelte azt, hogy pártja még nem készült fel az új viszonyokra s a tagság önbizalomhiányban szenved (több mint tíz éve nem nyertek választásokat!), ezért úgy határozott, hogy az 1918. decemberében esedékes választásokon a liberálisokkal együtt közös koalíciós jelölteket indít. Ez volt az ún. Coupon Election, amely a konzervatívok és a liberálisok nagy győzelmét hozta és lehetővé tette Lloyd George második koalíciós kormányának megalakulását.⁵

A koalíció létjogosultságát mindkét párt hasonlóan indokolta: el kell kerülni egy szocialista (munkáspárti) kormány hatalomra kerülését, stabil vezetést kell létrehozni és újjáépíteni a gazdasági életet.⁶ Az ideálisnak indult koalíciós viszonyt nagyon hamar súlyos ellentétek terhelték meg. A Konzervatív Párton belül ugyanis mindvégig létezett egy a koalíciót csak átmeneti megoldásnak tekintő, nagy befolyással bíró csoport, amely élesen szemben állt Lloyd George politikájával. Lord Henry Bentinck, a szociális reformok parlamenti szakértője, Samuel Hoare befolyásos konzervatív „háttérpolitikus” (Back-bencher), Lord Salisbury, az egyik legnagyobb tekintélyű konzervatív felsőházi tag(peer), Lord Robert Cecil, Neville Chamberlain és követőik úgy gondolták, a pártnak csak addig van szüksége erre a koalícióra, amíg kellőképpen megerősödik és önállóan is meg tudja szerezni a hatalmat. A koalíciót mindvégig ellenző konzervatív „kemény mag” (Conservative Diehards) 40–50 parlamenti képviselőt tömörített, s köztudott volt, hogy legfőbb orgánuk a Morning Post.⁷ Ez a csoport a kormányt elsősorban túlköltekezéssel, Írország és a kolóniák belső önkormányzatának terve miatt a birodalom biztonságának aláásásával vádolta, de elítélte a Szovjet-Oroszországgal fenntartott kapcsolatot és a szakszervezetek állítólagos támogatását is. Ez a társaság leginkább az ír- és birodalmi kérdésekben elfoglalt álláspontjában különbözött a Konzervatív Párt többi részétől. További súlyos ellentétet gerjesztett a párt sorain belül az, hogy a betegsége miatt 1921. márciusában visszavonuló Bonar Law helyett Austen Chamberlain lett a párt

vezetője. A párt a régi és az új vezér híveire bomlott. Bonar Law köre egyre inkább távolodott a koalíció eszméjétől, amit meggyorsított, hogy 1921. decemberében megszületett a megegyezés az ír kérdésben (Irish Treaty). Ez a Konzervatív Párt nagy részét sokkolta, hiszen gyakorlatilag az Ír Szabadállam megalakulását jelentette, melyben néhány konzervatív képviselő már a birodalom teljes széthullásának kezdetét látta. A bukást elősegítette a kormány néhány külpolitikai baklövése, mint a Nagy-Britannia számára semmi eredményt nem hozó genovai konferencia, vagy a Dardanellákkal kapcsolatos ún. Chanak incidens, ami miatt a brit kormány csaknem háborúba keveredett Törökországgal. Ráadásul az egész ügyről elképesztően rosszul és ellentmondásosan tájékoztatták a brit közvéleményt.⁸

Mindezek után 1922. szeptemberében Stanley Baldwin (aki ekkor a Kereskedelmi Tanács elnöke /President of the Board of Trade/ volt) és követői cselekvésre szánták el magukat Lloyd George ellen és a koalíció felbomlasztásáért. Első lépésként néhány prominens konzervatív politikus (Stanley Baldwin, Lord Birkenhead, Robert Horne, Balfour, Curson) kinyilvánította, hogy a Chanak-krízis miatt el kívánja hagyni a koalíciót. A legfőbb bizonytalansági tényező az volt, sikerül-e a betegeskedő Bonar Law-t megnyerni a koalíció felbomlasztására szerveződött csoport vezetőjének? Ez sikerült, amiben nagy szerepet játszottak a „sajtócézárók” (Press Lords), Beaverbrook és Wickham Steed (a Times kiadója), akik ekkor már kifejezetten Lloyd George ellen fordultak, ráadásul Beaverbrook megnyerte Lord Rothermere-t (a Daily Mail tulajdonosát) az ügy támogatására. A végső lökést az adta meg, hogy a koalícióban lévő miniszterek mögött már nem állt a párt nagy többsége és a Konzervatív Párt országos szervezetének vezetői is kifejezetten szemben álltak a kormánnyal.⁹

A koalíció a kegyelemdőfést az 1922. október 9-én, Londonban tartott Carlton Club-beli konzervatív nagygyűlésen kapta meg. A jelen volt konzervatív miniszterek és parlamenti képviselők 186:87 arányban a koalícióból való kilépésre szavaztak.¹⁰ Ennek eredményeképpen 1922. október 23-án Bonar Law alakított konzervatív kormányt, mely halála miatt csak egy évig volt hivatalban. Követője, Stanley Baldwin azonban – az első munkáspárti kormány egy évétől (1924) eltekintve – olyan stabil konzervatív politikát valósított meg, amelynek csak az 1929-es gazdasági válság vetett véget.

A második Baldwin-kormány és az egész Konzervatív Párt egyik legnagyobb próbatétele az 1926. május 4-től 12-ig tartó általános sztrájk (General Strike) volt, amely a kormány nagy győzelmével ért véget.¹¹ A sztrájkot nagyrészt a bányászszakszervezetek indították, jelentős béremelést és a – már akkor is csődágazatnak számító – bányászat hathatós kormányzati támogatását követelve. Maga a sztrájk a kormány és a szakszervezeti szövetség (Trade Unions Congress, T.U.C.) vezetői közötti sorozatos félreértések és félremagyarázások nyomán robbant ki, s Baldwin mindvégig azon az állásponton volt, hogy csak a sztrájk beszüntetése után lehet szó konstruktív tárgyalásokról. Az általános sztrájkra elsősorban a kormány készült fel. Pontosan érzékelte, hogy az élelmi-

szereplés, az információáramlás, a belső rend és a közlekedés zavartalan fenntartása a kulcskérdések. Az 1920-as kivételes felhatalmazási törvény (Emergency Powers Act) alapján ezekben a kormány ellenőrzési joggal rendelkezett. Így már 1926 elején megtette a szükséges intézkedéseket, melyek azonnal hatályba léptek amikor a sztrájk elkezdődött. London és a nagyobb városok élelmiszerellátását folyamatosan biztosították, amihez nagyban hozzájárult az, hogy a londoni dokkmunkások jelentős része nem csatlakozott a szénbányászokhoz, a szállítási útvonalokról tehát a Themzén gondoskodhattak. A városok és a vidék közötti vasúti összeköttetés sem szakadt meg teljesen, a belső rendre pedig az ún. „polgárőrség” (Civil Constabulary Reserve) ügyelt. Ennek létszáma Londonban május 11-re elérte a 4600-at, de egyetlen alkalommal sem vetették be tagjait, inkább az élelmiszerek szétosztásában segédkeztek.

Baldwin és a Konzervatív Párt vezérkara pontosan tudta, hogyha a társadalmi rend és a brit alkotmányosság elleni fellépésként állítja be a sztrájkot, akkor a munka megtagadásában részt nem vevő szakszervezetek és munkások könnyebben támogathatják a kormányt, egyszerre fejezve ki „hazafiúi lojalitásukat” és ellenérzésüket a szakszervezeti és munkáspárti vezetőkkel szemben. Ezt a taktikát a konzervatív párti propaganda a legnagyobb aktivitással hirdette. Emellett Baldwin mindent megtett, hogy a szakszervezeti szövetség (T.U.C.) vezetői a „könnyű visszavonulást” választhassák. Beszédeiben pl. sohasem említette, hogy személy szerint a vezetők a felelősök a sztrájkért. 1926. május 8-án mondta el „Man of Peace” című híressé vált rádióbeszédét, melyben mintegy összefoglalta a kormány álláspontját. Kifejtette, hogy amíg véget nem ér a sztrájk, nem lehet szó tárgyalásokról a szakszervezeti vezetőkkel, de a kormány elfogadja a szénbányászat problémáinak vizsgálatára kiküldött különbizottság (Royal Commission) beszámolóját, ha a bányászok is így tesznek. (Az ellentéték éppen a beszámoló tartalma miatt robbantak ki.) A továbbiakban Baldwin általános megértésre és megnyugvásra szólított fel mindenkit. Beszéde nemcsak a kormányhoz lojális társadalmi rétegekben, hanem a sztrájkoló bányászok körében is pozitív visszhangra talált.¹²

A szakszervezeti szövetség vezetői felismerték, hogy ezek után semmi esélyük sincs a gyors győzelemre, ráadásul a lakosság elégedetlenségét sem tudták kihasználni, hiszen a közellátás viszonylag zavartalanul működött. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy hosszú ideig nem képesek fenntartani a sztrájkot. Így nem maradt más, csak a tisztes kapituláció. Május harmadik hetében annyiban engedtek a kormánynak, hogy közösen keresik a megoldást a szénbányászok gondjaira. Valójában az iparággal kapcsolatos összes manőverezési lehetőség a kormány kezében maradt. A sztrájkolók nem értek el semmit, az általános sztrájk csendesen elhalt (bár a szénbányászok az év végéig kitartottak), s beköszöntött a konzervatív kormányzat „nyugalmi időszaka”.

Az 1929-ben kezdődött világgazdasági válság azonban alapjaiban rázta meg a brit belpolitikai és gazdasági életet. Az 1929. május 30-án megtartott általános választásokon ugyan a konzervatívok szereztek a legtöbb szavazatot, a liberáli-

sok támogatásával mégis Ramsay MacDonald alakíthatott munkáspárti-liberális kormányt, 1924 óta immár másodszer. Kormányától mindenki, elsősorban a munkásság azt várta, hogy megfékezni az évről-évre növekvő munkanélküliséget, enyhíti a szociális feszültségeket, más szóval mindent megtesz a gazdasági krízishelyzet gyors megoldásáért. Már az év végére kiderült azonban, hogy a MacDonald-kormány képtelen megbirkózni a nehézségekkel, s ez önmagában is mélyítette a válságot. Ezzel egyidejűleg az év végére a Konzervatív Párton belül is kiéleződtek az ellentétek. Ez egyrészt a választási eredményekből, másrészt a védővámpolitika hívei és ellenfelei közötti vitákból fakadt. Az egész helyzet kísértetiesen hasonlított a párt 1906-tól 1914-ig tartó belső válságához.¹³ Felerősödtek a domíniumok önállósodási törekvései is, miközben a konzervatív politika érezhető irányváltást hajtott végre: felismerve Nagy-Britannia világpolitikai szerepének gyengülését, egyre inkább a belpolitika felé fordult. Ráadásul 1930. elején Beaverbrook és Rothermere a birodalmi egység harcos védelmezőiként, a védővámpolitika híveiként tüntetve fel magukat, erőteljesen támadták a pártvezetést, személy szerint Baldwin.

A védővámpolitika híveinek és ellenzőinek küzdelme 1903-ig nyúlik vissza, amikor Joseph Chamberlain felvetette az – egész birodalomra kiterjedő és átfogó – egységes belső piac létrehozását. Ez befelé a vámpolitika enyhítését és preferenciákon alapuló kereskedelempolitikát, kifelé pedig magas importvámokat jelentett volna, jelentős mértékben megdrágítva az importált iparcikkek és élelmiszerek árát, s a többletköltséget a városi munkásság fizette volna meg. Ebbe az elképzelésbe bukott bele a párt az 1906-os választásokon, s e politika hívei illetve ellenfelei 1930–31-ben újabb krízis felé sodorták a pártot. A párt „kemény magja” (Diehards) felsorakozott Beaverbrook határozott birodalmi politikát, fegyverkezést és védővámokat hirdető sajtókampánya mögé.

A másik két nagy párt helyzete sem volt azonban különösebben biztató. A munkáspárti vezetést folyamatosan támadások érték a szakszervezeti vezetők (Citrine, Bevin) részéről és Sir Oswald Mosley is ebből a pártból kívánta megszervezni leendő fasiszta osztagait. Az ún. Független Munkáspárt (Independent Labour Party) működése tovább gyengítette MacDonald pozícióit és a sorozatos kormányzati kudarcok szintén sürgős megoldást követeltek. A Liberális Pártban legalább három áramlat volt, mely külön-külön is szétfeszíthette a párt kereteit: Sir John Simon, Herbert Samuel és Lloyd George hívei, ráadásul a párt bázisa rohamosan csökkent, a belső bomlás jelei pedig egyre szaporodtak.¹⁴

Mindezek a jelenségek együtt a súlyos gazdasági helyzettel, egy nagykoalíciós megoldás felé mutattak, amely hosszadalmas kísérletezés után létre is jött 1931. augusztusában MacDonald vezetésével, de konzervatív többségi támogatással. Az új helyzetet az 1931. októberi országos választás véglegesítette, mert egyrészt konzervatív győzelmet hozott, másrészt nyilvánvalóvá tette, hogy a brit belpolitikai életben a konzervatívok mellé csak a Munkáspárt tud felsorakozni.

A Liberális Párt ezek után már nem tudott beleszólni a két nagy párt rivalizálásába.

A konzervatív propaganda és jellemzői

A Konzervatív Párt háború utáni politikájában részben tovább éltek a 19. századi klasszikus konzervativizmus alapelvei, mert a párt egyik ideológusa szerint a „konzervativizmus egyetlen forrása a brit nép történelme, intézményrendszere, felhalmozódott bölcsessége és nemzeti karaktere.”¹⁵ A klasszikus érvelés szerint a 19. századi laissez-faire liberális doktrína és a viszonylagos jólét lerombolta az egyén autonómiáját azzal, hogy egyszerű fogyasztóvá degradálta. Ezért a konzervatív irányzat feladata, hogy hangsúlyozza az értéket létrehozni képes egyén fontosságát és kötelességeit embertársai iránt. Az „igazi konzervatív nem habozhat segítségül hívni a közösséget, amikor a gazdasági fejlődés hatásai veszélyesek a társadalmi egyensúlyra nézve.” A világháború után a szocializmussal szemben azt hirdették, hogy „meg kell tartanunk a régi tradíciókat és értékeket, hogy rendbe tehesük velük ezt az új világot.”¹⁶ Sokkal fontosabbnak tartották azokat az értékeket, amelyeket egy generáció már felhalmozott, mint azokat, amelyeket generációk sora a jövőben kíván felhalmozni.¹⁷ A konzervatív frazeológiában a nemzet megbonthatatlan egységes egész, ezt mindenáron erősíteni kell, de „megőrizve erősíteni”.¹⁸ A kiegyensúlyozott, értékeket őrző társadalom úgy jöhet létre, hogyha minden rétege egyensúlyt képez önmagán belül és egymással is, az individuális érdekek pedig harmonizálnak a közösség érdekeivel. Éppen ezért a hithű konzervatív nem ellensége az erős államnak és kormánynak, hiszen az hivatott ezt az egyensúlyt megteremteni és fenntartani (lehetőleg persze egy konzervatív kormány révén). Az állam legfőbb felelőssége a szociális egyensúly és a jólét fenntartásában rejlik.¹⁹

A konzervatív ideológia szerint minden egyén valójában csak az Isten előtt egyenlő, ami természetesen nem zárja ki, hogy egyenlő jogokat élvezzen a törvény előtt, vagy jólétre törekedhessen. Azt viszont kizárja, hogy az egyén olyan ideológiát kövessen, amely mindenki egyenlőségére épít. Az 1920-as években ehhez még az az elv is társult, hogy a konzervatívok „nem kívánják osztályokra tagolni a társadalmat, hiszen az angol nemzet nem osztálynemzet” (class nation), s ez nyilvánvalóan a munkásság megnyerésére, illetve arra irányult, hogy brit hazafiságukat és lojalitásuk hangsúlyozásával „leválásszák” a munkásságot a szakszervezeti mozgalomról. A konzervatív gondolkodás további két tartópillére a vallásosság erőteljes (helyenként túlzott) hangsúlyozása és a magántulajdon tisztelete volt. A konzervatív értékrendet sajátosan fogalmazta meg Lord Hailsham: „A konzervatívok nem hiszik azt, hogy a politikai küzdelem a legfontosabb dolog az életben. Ebben a tekintetben különböznek a kommunistáktól, szocialistáktól, náciktól, fasisztáktól, szocialista uzsorásoktól

és a brit Munkáspárt legnagyobb részétől. Egy részük jobban kedveli a rókavadászatot – tette hozzá –, ami a legbölcsebb vallás”.²⁰

Ezeket az eszméket a hétköznapi politikában a pártpropaganda közvetítette, ennek eszköze pedig a sajtó volt. Az 1920-as évek konzervatív beállítottságú napilapjai közül a fontosabbak a már említett Morning Post, valamint a Daily Express, Evening Standard, Pall Mall Gazette (W.W. Astor), Globe (Max Aitken) voltak, a londoniakon kívül pedig a Manchester Dispatch és a Manchester Courier.²¹ Korszakunkban a konzervatív pártvezetés elsősorban a Berry-család sajtóhálózatát használta fel, mert nemigen bízott Beaverbrook és főleg Rothermere „párthűségében”, noha utóbbi kezében volt a Daily Mail, az időszak legnagyobb példányszámú napilapja (1921-ben 1, 5, 1930-ban 1,8 millió a példányszáma).²² Az 1920-as években a leginkább konzervatívnak számító orgánium a Morning Post volt, kiadója H.A. Gwynne, Stanley Baldwin bizalmasának számított. A nagy példányszámú londoni napilapok azonban ugyanolyan súlyos pénzügyi gondokkal küszködtek, mint a vidéki újságok, ezért a Konzervatív Párt központi hivatala (CCO) az országban mintegy 230 – a párt irányvonálához közel álló – újságot anyagilag is támogatott.²³ Az évtized közepére a Morning Post-ot gyakorlatilag a Konzervatív Párt irányította, de ilyen lapnak számított a kisebb példányszámú Westminster Gazette is. A legnagyobb példányszámú lapok a későbbiekben többé-kevésbé függetleníteni tudták magukat a pártoktól. Fontos új elem a korszak sajtójában a „depolitizált” újság megjelenése, elsőként a 20-as évek végétől kiadott Cinema B.B.C. E szórakoztató lap nagy példányszámot ért el.²⁴

A konzervatív pártpropaganda korszakbeli eszköztárába tartoztak még a párt által publikált plakátok, broszúrák, tájékoztató irodalom és vitairatok is. Ezeket általában a CCO sajtóval és nyilvánossággal foglalkozó osztálya adta ki, de 1929-től kezdve a Konzervatív Párt kutatási részlege (Conservative Research Department, CRD) is jelentős publikációs tevékenységet folytatott, kézikönyveket is kiadott, elsősorban a párttagság és a funkcionáriusok számára, főleg belső használatra (Constitutional Year Book, Gleanings and Memoranda, Campaign Guides). 1923-ban a párt 1,5 millió röplapot (leaflets) és összesen 46 ezer példányban folyóiratokat jelentetett meg. 1928-ra a röplapok száma 19,4 millióra, a folyóiratok példányszáma pedig 500 ezerre nőtt.²⁵

A választási kampányok idején a párt propagandakiadványai megsokszorozódtak. 1918-ban a konzervatívok 5 millió röplapot terjesztettek, 1929-ben már 93 milliót (és még 400 ezer plakátot).²⁶ A kiadott irodalom nemcsak számában, de minőségében is sokat javult azzal, hogy 1925-től elindították az ún. Westminster Library sorozatot, amelyben a konzervatív politika egy-egy területét külön tanulmánykötetek elemezték. Ezekhez olcsón hozzá lehetett jutni. Stanley Baldwin beszédeit („On England”, „Peace in Industry”) többször is gyűjteményes kötetekben adták ki, ezeket az országos pártszervezetek terjesztették.²⁷ A Home and Politics (Otthon és Politika) című kiadványsorozat a párt női választóinak szólt, a The Imp a konzervatív ifjúsági szervezetek számára készült, s

ezek mellett számos – a helyi pártszervezetek számára vagy éppen azok által kiadott – magazin is létezett, pl. a *Man in the Street* (az *Utca Embere*), amely az Oxfordshire-i konzervatív szervezet kiadványa volt.

A párt olyan új technikai eszközöket is felhasznált politikájának népszerűsítésére, mint a film és a rádió. 1925-ig a propaganda nagyrészt a gyűléseken tartott beszédekből, a választási plakátok és rölapok terjesztéséből és sajtópropagandából állt. 1925 után a párt vezetői gyakran tartottak rádióbeszédet (pl. Baldwin az általános sztrájk idején), a szónokok pedig a nyilvános gyűléseken újdonságként elektromos hangosbeszélőket használtak. 1925. augusztusában a párt először „vetette be” mozgófilm-vetítő autóit, amelyeket bárhol, bármilyen napszakban lehetett működtetni. Ezek gyorsan nagy népszerűsége tettek szert, s különösen fontos szerepük volt az általános sztrájk idején.²⁸ A filmvetítő autók nagyrészt rövid rajzfilmeket mutattak be, amelyek témája a munkáspárti és liberális vezérek gúnyolása, politikájuk karikírozása volt. 1926 és 1930 között a Konzervatív Párt megrendelésére legalább hét ilyen rajzfilm készült, közöttük a Ramsay MacDonald-féle munkáspárti politikát maró gúnyal ábrázoló *Red Farm* (Vörös Farm). A filmeket a legszélesebb rétegek körében terjesztette a pártpropaganda, üzenetüket könnyen felfogták a legalacsonyabb iskolázottságú lakosok is, a módszer hatékonyságához nem férhetett kétség. Később a párt filmgyártó mechanizmusa önállósodott, 1930. májusában létrehozták a Konzervatív és Unionista Filmszövetséget (Conservative and Unionist Film Association – CFA), amely a 30-as években megrendelésre több tucat filmet állított elő.²⁹

Különös figyelmet fordítottak a női szavazók megnyerésére. Az 1918-as választójogi törvény következtében választásra nem jogosult több mint 5 millió nő kapta meg 1928-ban a teljes választójogot, az alsó korhatár 21 év lett („flapper votes”).³⁰ A párt a 20-as években a nők politikai egyenjogúsítását alapjában fontos célnak tekintette, s nem csupán a választási jó szereplés reményében, hanem hosszú távú politikai megfontolások miatt is. Stanley Baldwin 1927-ben már pontosan megfogalmazta, miért kíván a párt fokozott mértékben a nőkre támaszkodni: „Kik szenvednek a legtöbbet sztrájk idején? Mindig a nők. És kik fognak a legtöbbet szenvedni, hogyha a bolsevik propaganda maga alá gyűri ezt az országot? Mindig a nők. Ez az oka annak, hogy propagandánk most miért fordul felénk olyan nagy mértékben és határozottan, mint ezelőtt még soha.”³¹ Egy évvel később a fontolva haladást, a szociális biztonságot, a nemzet jólétét, az egészségügyi, oktatási viszonyok fejlesztését hangsúlyozta; mindezek hatásos érvek voltak a szavazati joggal rendelkező nők körében is: „Nem vagyunk a reakció pártja. Az intézményes reformok útján járunk. Elsődleges célunk a béke itthon és az egész világon; a belső béke, amelyet mi népünk életszínvonalának, egészségi állapotának, oktatási intézményeinek javításával és fejlesztésével kívánunk elérni.”³² A Szovjetunió felől fenyegető bolsevista veszélyt a pártpropaganda olyan módon is közvetítette, hogy az a legnagyobb ellensége a családnak, s azt végső romlásba taszítja. Szemléletes példája ennek a sokezer plakát közül az, amely egy apatikus

családot ábrázol az alábbi felirattal: „A szocializmus a kétségbeesés mélységeibe sodorta Oroszországot.” A plakát természetesen közli a megoldás is: „Tartsd távol a szocializmust Britanniától. Szavazz a konzervatív jelöltekre.” (I. melléklet)

A párt 1923 és 1930 között külön folyóiratot (Home and Politics) indított a nők számára és a kezdeti, havi 40 ezres példányszám 1929-re 200 ezerre nőtt. 1928. augusztusától – nyilvánvalóan a 21 éven felüli nők választójogát kimondó törvénnyel (Equal Franchise Act) összefüggésben – a Home and Politics rövid történeteket közölt, amelyeknek főszereplője a középkorú, megfontolt bejárónő, Mrs Maggs és naiv, ingatag, de jószándékú munkatársa, a fiatal Betty. Mindennapos tevékenységük, a takarítás kimeríthetetlen kincsestárát nyújtotta a politikai párhuzamoknak és metaforáknak. Az őszi nagytakarítást (ipari munkásság helyzete) könnyebben megoldható összefogással, változékony időben ruhát kint szárítani olyan, mintha a liberálisokra szavoznánk, a szabadkereskedelem hívének lenni annyit tesz, mint megengedni az idegeneknek, hogy virágot lopjanak a kertünkéből.³³ (II. melléklet) A párbeszédnek nem nélkülözték az iróniát sem. Betty például semmit sem tud a szocialistákról: „Nos, ez elég viccesnek tűnik... de én még sohasem hallottam felőlük. Kik ők? Hallottam már konzervatívokról, munkáspártiakról, liberálisokról, de ezek másfajta emberek...”³⁴ Mrs Maggs az ideális konzervatív nő, a közjó élharcosa, a család és a tradicionális értékek védelmezője, míg Betty a fiatal nőkre jellemző bizonytalanságot és hiszékenységet, valamint a természetes igazságérzetet képviseli. A párt propagandája szerint a konzervatívok feladata: megvédeni Betty-t, elsősorban önmagától és kiábrándítani a veszélyes illúziókból. Mrs Maggs a jellegzetes konzervatív érvelést a hétköznapi nyelvre fordítja: „...a világ egyre jobb lesz, a dolgok fejlődnek, de ehhez idő kell, s a fejlődést nem szabad siettetni.”³⁵ A konzervatív kormányzat minden esetben a közjó és az egész nemzet javát szolgálja.³⁶ A sorozatnak nagy sikere volt, amit a példányszám emelkedése is mutatott.

A konzervatív propaganda úgy aposztrofálta a nőt, mint a család összetartó erejét, a szülői felelősség megtestesítőjét, a családi költségvetés irányítóját és mint olyan személyt, akinek döntő befolyása van a család választói magatartására. Azt is hangsúlyozták, hogy a nőknek helyük van a még nagyrészt hagyományos struktúrákkal rendelkező brit társadalom fontos pozícióiban. A propagandairódalom legnagyobb része ugyanarra az általános tételre épült: „a hiszékeny nőket tévútra vezetik a sunyi demagógok, de mindig megmenekülnek idősebb és bölcsebb társaik segítségével.”³⁷ A női választók szocializmus-ellenes beállítottságát a párt azzal is táplálni és fenntartani kívánta, hogy mindenféle sztrájkmozgalmat a családi béke legfőbb veszélyeztetőjeként állított be. A nő feladata ebben az esetben az, hogy rábírja férjét, fiait, hogy térjenek vissza a munkába. Felhívták a figyelmet a szocializmus „morális” veszélyire, hozzátéve, hogy a szovjet-országi események bizonyítják, az ún. szocializmus nem más, mint bolsevizmus és veszélyt jelent a család és az egész társadalom számára. (III. IV. V. mellékletek) A dús fantáziájú alkotók Lenint ázsiai arcvo-

nású polipként ábrázolták, amint bolsevizmus feliratú csápjaival éppen a brit birodalom szomorú munkanélkülijét próbálja megszerezni, miután Oroszországot és az indiai függetlenségi harcosokat ábrázoló figurákat már magával rántotta. Másutt Lenin egyik kezét kinyújtó, alamizsnát kéregető koldusként szerepel, miközben másik kezével a háttérben a sztrájk-agitátorokat, Írország, Dél-Afrika, India elszakításáért harcolókat pénzeli. Tehát ha a britek az éhező Oroszországot és a bolsevikokat támogatják, azt a pénzt a birodalom szétverésére fogják használni. Látható még a parlamenti szabályokat és az alkotmányosságot megtestesítő könyvet szétmarcangoló kutya, mint a szocialista párt allegóriája, vagy a brit államélet alapintézményei (helyi önkormányzatok, egyháztanácsok, városi tanácsok, parlament) ellen szuronyrohamra készülők munkáspárti figura, akit természetesen a háttérből a kommunista agitátor irányít. Baldwin helyenként a szocializmus-ellenesség keresztes harcosaként szerepel, a képmására formált doveri szikla őrökök a nemzet biztonságán, vagy éppen a tőkét, hitelt, kereskedelmet jelképező kis figurákat figyelmezteti Stanley Baldwin szuperintendens (egyházi vezető), hogy a szocializmus repedezett jegén korszolyáznai túl kockázatos. Az elsoroltakat egészítették még ki a Szovjet-Oroszországból származó rémtörténetek, gyilkosságok és erőszakos cselekmények színes, részletes leírásával és képi ábrázolásával.³⁸ Emellett nagy gondot fordítottak arra, hogy figyelmeztessék a nőket, a bolsevizmus hirdetői a legkörnyfontabb módszerekkel próbálják behálózni őket. Egy 1924-es Nőkhöz (To Women) című röpirat például így fordul olvasóihoz: „Figyeljete a kommunista ügynökökre, akik köztetek vannak. Szocialistaként mutatkoznak és különlegesen képzett agitátorok. Lehet, hogy ápolónőként, egészségügyi dolgozóként vagy más – bizalmat ébresztő – állással álcázzák magukat. Az a céljuk, hogy a közeletekbe férkőzzenek és megnyerjenek benneteket a kommunizmus ügyének, amit ők szocializmusnak neveznek.”³⁹

A „gondoskodó kapitalizmus” (caring capitalism) hirdetésével a konzervatív párt azt sugallta a női szavazótábornak, hogy célja a vagyoni különbségek és a szociális egyenlőtlenségek enyhítése, az általános jólét biztosítása: „Nem tagadhatjuk, hogy egynémelyek gazdagsága és mások szegénysége a legégbekiáltóbb igazságtalanság és ez az a pont, ahol a konzervatív nő először szembesül a szocialistával. Sohasem engednénk meg, hogy a szegénységtől szenvedők azt gondolják, pártunk olyan fickókból áll, akik a szegénységet elkerülhetetlen rossznak tartják – minthogy sokan annak tartják –, mert hiszen ez az alapja a munkáspárti propagandának. Meg kell győznünk a választót arról, hogy politikánk a jólét minél szélesebb körű biztosítására irányul, hogy Mr Chamberlain és Mr Baldwin azt akarja, hogy mindenkinek legyen otthona és vagyona.”⁴⁰ A „gondoskodó kapitalizmus” jelszavát a szociális reform megvalósításához köttették, mivel a párt úgy tartotta, hogy a nők – helyzetükből adódóan – különösen érzékenyek a szociális kérdések iránt, mindkettőt pedig a konzervatívok legfőbb törekvéseként hirdették: „Női választók. Ha egészséges otthonokat akartok a nyomornegyedek helyén, ha orvosi ellátást akartok az anyáknak és gyermeke-

iknek –, alacsony élelmiszerárakat –, jobb munkahelyi körülményeket –, továbbtanulási lehetőséget gyerekeitek számára, akkor támogassátok azt a pártot, amelyik megvalósítja ezt. Szavazzatok a konzervatívokra.”⁴¹

A család a kor konzervatív frazeológiájában sokszor a brit birodalom szinónimáját jelentette, s a család (így a birodalom) védelme a konzervatív nő elsőrendű feladata lett. Betty, akit félre akarnak vezetni antiimperialista jelszavakkal, így vélekedik: „Akárhogy is, ha hibákat követtünk is el, mi a színes bőrűek érdekében tevékenykedünk, nem hagyjuk, hogy harcoljanak egymással és megegyék egymást, mint ahogy régen tették. Békét teremtettünk azokban az országokban, ahol a brit zászló lobog.”⁴² Azzal is támogathatják a birodalmat és kifejezhetik hazaszeretetüket, hogyha a birodalomban előállított termékeket vásárolják – sugallta néhány propagandakiadvány, s e mögött nyilvánvalóan a védővámpolitika hívei (Tariff Reformers) álltak. Felelősség, józan szemlélet, körültekintő bölcsesség, a szociális kérdések reális megközelítése, a birodalom érdekeinek szem előtt tartása – íme a konzervatív nő. „Politikán kívüli”, általános tulajdonságok, amelyeket az 1920-as évek konzervatív pártpropagandája ügyesen illesztett a saját politikai gyakorlatába.

Legalább ennyire fontosnak tekintették a munkásság megnyerését, s ez a konzervatív politikának már a 19. század második felében is az egyik fő törekvése volt.⁴³ A „legalább egy pint sörre” jogosult, a „becsületes, konzervatív”, „családja biztonságáért és boldogulásáért dolgozó” brit munkásember eszményképe sztereotípiáit kombinálta ekkortájt a párt propagandája. A munkásság nagy részét főleg azzal nyerte meg, hogy politikáját a helyi – többnyire nem politikai – szerveződések (futballklub, olvasókör, dalárda, krikettklub stb.) támogatására alapozta, s ezzel párhuzamosan a liberálisokat azzal támadta, hogy szűk látókörű, radikális vezetői kollektívizálni és megrendszabályozni akarják a brit munkásságot.⁴⁴

A világháború után ez a politika annyiban módosult, hogy a fő ellenfél a Munkáspárt lett és a konzervatívok most már az antiszocialista és antibolsevista politikájuk szempontjából tartották legfőbb feladatuknak a munkásság megnyerését. Ennek érdekében a párt a magántulajdon védelmezőjeként, az osztálykategoróriák elutasítójaként és a brit nemzeti érdekek egyetlen képviselőjeként lépett fel. Természetesen maga a miniszterelnök védte a brit munkásságot, hol hajóskapitányként, aki biztonságos kikötőbe kormányozza a nemzet hajóját, hol utcai rendőrként, aki a munkát kereső kisembereknek megmutatja a kivezető utat, ami nem más, mint a birodalom belső békéje, a gazdaság és a kölcsönös bizalom alapuló kereskedelem fejlődése. (VI. melléklet)

A konzervatív propaganda különös gondot fordított arra is, hogy a Munkáspártot és a szocialistákat a magántulajdon ősi ellenségeiként, valamint a demagógia és a cinizmus mestereiként mutassa be. Az ingó- és ingatlan vagyona mohón rácsapó kéz (a Munkáspárt), vagy a szocialistákat jelképező tigris, amint „megmentem a munkásokat a kizsákmányolóktól” felkiáltással lenyeli őket – jellemző példái ennek a propagandának. (VII. melléklet) A konzervatívok a

Munkáspártot az internacionálék „hű szolgájának” tartották, olyan pártnak, amelyik kiszolgáltatja az országot az idegeneknek: „Egy brit párt, akármilyen politikát is folytat, legyen brit. Nem járulhat hajbókolva idegen szocialisták elé, hogy megkérdezze, mit kéne tennünk.”⁴⁵ A munkanélküliséget is a Munkáspárt, a nemzetközi szocialista és bolsevista szervezetek közös bűnének tekintették, s ez az érvelés a választások idején természetesen felerősödött. Az általános sztrájk – a konzervatívok számára sikeres – befejezése után a pártpropaganda újabb érveléssel gyarapodott: „A konzervatív kormány, letörve az általános sztrájkot, szétverte a szocialisták összeesküvését, ami arra irányult, hogy megdöntsék a demokratikus kormányzatot.”⁴⁶

A párt az 1920-as években jelentős munkásbázist teremtett, parlamenti képviselői között és a vezetésben azonban elenyésző volt a magukat munkásszarmazásúaknak vallók aránya.⁴⁷ 1931 után a Konzervatív Párt mint a nemzeti kormány vezető pártja, elsősorban a nemzeti egység és összefogás jelszavaival fordult a munkássághoz, amit az is megkönnyített, hogy – mint említettük – a munkáspárti kormány megelőzőleg képtelen volt úrrá lenni a belső gazdasági válságon és a szakszervezeti mozgalomban is súlyos bomlási tünetek mutatkoztak.

Az ismertetettek azt bizonyítják, hogy a sajátos hagyományait és arisztokrata elitjét őrző Konzervatív Párt sikerrel alkalmazkodott a világháború utáni megváltozott körülményekhez. Főleg propagandáját módosította, új eszközökkel, módszerekkel egészítette ki, s ezáltal társadalmi bázisát is szélesíteni tudta.

JEGYZETEK

1. A tanulmány a szerző Konzervatív kormánypártok, brit-magyar párhuzamok és különbségek című Ph.D. értekezésének egy részlete.
2. *Stuart Ball*: Baldwin and the Conservative Party, Yale University Press, New Haven and London, 1988.
3. A két háború közötti brit belpolitikai viszonyok egyik legjobb ismerője *Robert Blake*, aki 1985-ben megjelent munkájában: *The Conservative Party from Peel to Thatcher*, Fontana Books, 401. részletesen foglalkozik a brit Konzervatív Párt történetével és részletes bibliográfiát is közöl.
Az újabb munkák közül a fontosabbak:
S.R. Ball: Baldwin and the Conservative Party: The Crisis of 1929–31, Yale University Press, London, 1988.
M. Bentley and J. Stevenson, eds.: High and Low Politics in Modern Britain, Clarendon, Oxford, 1983.
B. Campbell: The Iron Ladies. Why Do Women Vote Tory?, Virago, London, 1987.
J. Charmley: Lord Lloyd and the Decline of the British Empire, Weidenfeld and Nicholson, London, 1987.
M. Cowling ed.: Conservative Essays, Casell, London, 1978.
B. Jessop: Traditionalism, Conservatism and British Political Culture, George Allen and Unwin, London, 1974.
R.J. McKibbin: The Ideologies of Class. Social Relations in Britain 1880–1950, Clarendon, Oxford, 1990.
K.O. Morgan: Consensus and Disunity. The Lloyd George Coalition Government 1918–22, Clarendon, Oxford, 1979.
G. Peele and C. Cook, eds.: The Politics of Reappraisal, 1918–1939, MacMillan, London, 1975.
C.J. Wrigley: Lloyd George and the Challenge of Labour, Harvester, London, 1990.
4. British Political Facts 1900–1960., 6th Edition, MacMillan, London, 1986. 122.
5. A „coupon” egy levél volt, amelyet liberális és konzervatív jelölteknek küldtek, s amelyben Lloyd George és Bonar Law hevesen bírálta Asquith független liberálisait. Csak az számított igazán koalíciós jelöltnek, aki ilyen „coupon”-t kapott.
6. *D. Close*: Conservatives and Coalition after the First World War, Journal of Modern History, Vol. 45. No. 2. 1973. 240. és *Robert Rhodes James*: Memoirs of a Conservative. J.C.C. Davidson's Memoirs and Papers, 1910–37, Weidenfeld and Nicolson, London, 1969.
7. *D. Close*: i.m.: 245. és 249.
8. *R.Rh. James*: i.m.: 113. – 1922. szeptember utolsó hetében Kemál Atatürk csapatai a Chanak-térségben átlépték a demilitarizál tengerszoros övezetét, ahol Harington brit tábornok csapatai tartották fenn a rendet. A provokatív török lépés nyomán Lloyd George és több minisztere is katonai fellépést sürgetett Törökország ellen, vállalva akár a háború kockázatát is. Álláspontjukat a török csapatok visszavonulása után is fenntartották, ami miatt a közvélemény és a konzervatív politikusok jó része az egész kormányt háborús kalandorpolitikával vádolta. Az

- ún. Chanak-krízis jelentős mértékben hozzájárult a Lloyd George-kormány bukásához.
9. A Konzervatív Párt országos szervezetének a neve: National Union of Conservative and Constitutional Associations (a továbbiakban NUCCA).
 10. *R.Rh. James* i.m.: 129–133.
 11. *G. McDonald*: The Defeat of the General Strike. In.: The politics of Reappraisal 1918–1939. Ed. by *Gillian Peele and Chris Cook*, 1975. 64–87. és *R.Rh. James*: i.m.: 226–261.
 12. *G. McDonald*: i.m.: 74. és 77.
 13. A párt 1929–31 közötti történetére, lásd *Stuart Ball*: i.m. és *Vernon Bogdanor*: 1931 Revisited. The Constitutional Aspect, Twentieth Century British History, Vol. 2. No. 1. 1991. 1–25.
 14. *Vernon Bogdanor*: i.m.: 7.
 15. *David Clarke*: The Conservative Faith in Modern Age, London: Conservative Political Centre, 1947.
 16. *Robert McKenzie – Allan Silver*: Angels in Marble. Working Class Conservatives in Urban England, Heinemann, London, 1968. 7. Az 1920-as évekbeli konzervatívizmusnak a szocializmusra adott válaszára a legújabb és leghasználhatóbb munka: *D. Jarvis*: Stanley Baldwin and the Ideology of the Conservative Response to Socialism, Lancaster University, D.Phil. Thesis, 1991.
 17. *Kenneth Pickthorn*: Philosophy and Principales (of the Conservative Party) in the British Party System, Ed.: *S.D. Bailey*, London, The Hansard Society, 1952. 50.
 18. *F.E. Smith (Lord Birkenhead)*: Unionist policy, London, 1913.
 19. *McKenzie-Silver*: i.m.: 25.
 20. *Lord Hailsham (Quentin Hogg)*: The Conservative Case, London, 1953.
 21. *J.A. Ramsden*: The Organization of the Conservative and Unionist Party in Britain 1910–1930. University of Oxford, D.Phil. Thesis, 1975. 234.
 22. *C. Seymour-Ure*: The press and The Party System between the Wars. In.: The Politics of Reappraisal 1918–1939. Eds.: *G. Peele and C. Cook*, 1975. 237.
 23. *J.A. Ramsden*: i.m.: 241. A Konzervatív Párt központi hivatala: Conservative Central Office (a továbbiakban CCO).
 24. *C. Seymour-Ure*: i.m.: 252.
 25. National Union Executive Committee Minutes, Central Council Annual Reports, Conservative Party Archive, Bodleian Library, Oxford.
 26. *C. Seymour-Ure*: i.m.
 27. *J.A. Ramsden*: i.m.: 228–230.
 28. *T.J. Hollins*: The Conservative Party and film propaganda between the wars, English Historical Review, Vol. XCVI, No. 379. 1981. 359–369.
 29. *Uő*: i.m.: 367–369.
 30. The Electoral System in Britain, 1918–1951. Clarendon, Oxford, 1953. 172.
 31. *Stanley Baldwin* 1927. március 14-i beszéde a Cambridge-i egyetem konzervatív szervezetében (Cambridge University Conservative Association).
 32. *Stanley Baldwin* miniszterelnök beszéde 1928. szeptember 27-én. In.: „Pulling together” (Együttműködés), röpirat, Home and Politics, 1929. jan. No. 95. 9–10.

33. „Pulling together”: 'Mrs Maggs on Why She is a Conservative' (Mrs Maggs arról, hogy ő miért konzervatív), *Home and Politics*, No. 91. 1928. november 12–13. II. melléklet.
 „Neither One Thing Nor the Other” (Sem egyiket sem másikat): 'Mrs Maggs on Liberal Policy' (Mrs Maggs a liberális politikáról), *Home and Politics*, 1929. január No. 95. 9–10.
 „A Matter of Common-sense” (Józan ész kérdése): 'Mrs Maggs on Safeguarding' (Mrs Maggs a biztonságról), *Home and Politics*, No. 95. 1929. január 8.
34. „Something for Nothing” (Valamit a semmiért): 'Mrs Maggs on the Socialist Paradise' (Mrs Maggs a szocialista paradicsomról), *Home and Politics*, No. 92. 1928. december 9.
35. Az angol eredeti szöveg: „...You want to set everything right all of a hurry, but they won't get better by turning things topsy-turvy... Things will get better, but it'll take time” (a szerző fordítása).
36. „Pulling together”: i.m. – „The Government's improving bit by bit all the time and what's more it's working for everybody in the nation.”
37. A párt levéltárában erről számos röpirat található, így többek között: „Beware of False Friends” (Óvakodj a hazug barátoktól”), „A Woman's Warning to Mrs Worker” (Egy hölgy figyelmeztetése a munkásnőnek), „Look Before You Leap” (Nézz szét mielőtt döntesz), „A Sketch For The Times” (Egy feljegyzés a Times-nak) stb.
38. A CCO posztergyűjteménye és különböző „útleírások”. *L. Col. Asheton Powell: The Plain Truth About Russia Today* (A teljes igazság napjaink Oroszországról), *An Up-To Date Account* (A legújabb események), 1924. és lásd még e tanulmány mellékleteit.
39. *Conservative Party Archive* (Pamphlets): 'To Women: Communism Destroys Marriage' (A kommunizmus tönkreteszi a házasságot), 1924. 250.
40. „Doorstep politics” (Küszöbpolitika)? *Home and Politics*, No. 76. 1927. augusztus 14.
41. CCO posztergyűjtemény, 1929. No. 57.
42. „Pulling together”: i.m.
43. A Konzervatív Párt munkássággal kapcsolatos politikájára lásd: *J. Lawrence: Class and Gender in the Making of Urban Torism 1880–1914*, *English Historical Rewiev*, July 1993., *McKenzie-Silver*: i.m., *E.A. Nordlinger: The Working-Class Tories. Authority, Defence and Stable Democracy*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1967.
44. *J. Lawrence*: i.m.: 650–651.
45. NUCCA röpirat No. 2181. *Conservative Party Archive*, Bodleian Library, Oxford.
46. *The Elector*, 1929. május.
47. *McKenzie-Silver*: i.m.: 41.

Socialism has reduced Russia
to the Depths of Déspair—

**KEEP IT OUT OF BRITAIN
BY VOTING FOR
THE CONSERVATIVE & UNIONIST CANDIDATE**

"PULLING TOGETHER"

MRS. MAGGS ON WHY SHE IS A CONSERVATIVE

"We are no party to reaction. We go forward in the pursuit of ordered progress. Our first aim is peace at home and abroad and throughout the world; a peace in which we can pursue the improvement of the conditions of life, of health, and of education of our own people."
(Mr. Stanley Baldwin, the Prime Minister, September 27, 1928.)

"Eh, but there's a lot of good in the world yet!" remarked Mrs. Maggs, with her usual cheerful smile, as she tied on her apron ready to start the day's work. "What with busmen giving up a day's pay to take poor kiddies a ride in the country; and a gent what goes along the embankment in London helping down-and-outs, and swells that might have a fine easy life spending their time in them stufy Houses of Parliament, passing laws to make things better for such as you and me!"

"You are a one for looking on the bright side, to be sure!" observed Betty, the housemaid, arranging her dustcap in becoming fashion. "Autumn cleaning and all!"

"Well, isn't that better than grumbling?" demanded Mrs. Maggs, setting down a will.

"Yes, but think of all the hardship there is," said Betty sympathetically. "Kiddies with not enough to eat, and families living in two rooms, and men out of work! It's enough to make people led up."

"Things is hard enough, no doubt," agreed Mrs. Maggs, "but it doesn't help to keep brooding on them. In fact, it's my belief it only makes things worse. It makes you bitter and stirs up envy and class war, and when you get like that you might as well be lead for you're no good to yourself or anybody else either."

"Why, you surely wouldn't have done as they are?" queried Betty.

"Course not," returned the charitable missus, "but you young ins are so impatient. You want to set everything right all of a hurry, but they won't get better by turning things

topsy-turvy. I can tell you. Things will get better, but it'll take time."

"How do you know, Mrs. Maggs?" demanded Betty. "You seem very sure."

"For the simple reason, dearie, that things is getting better all the time," Mrs. Maggs replied. "Why, just think of what's happened even in my lifetime."

"How do you mean?" asked Betty.

"Why, what about this wireless and electric light in the houses of us workers," said Mrs. Maggs. "You never got them when I was young. A candle stuck in a saucer was good enough for me."

"Yes, and people must have their pianos now. My mother says the girl next door's got one, and's for ever playing and singing. Mother says she wishes they'd never been invented," observed Betty, with a laugh.

"There, you are!" Mrs. Maggs returned. "Then think of those nice little houses built by the Government with bathroom and garden and a gas-stove. You can't say we haven't made progress, even the last forty years."

"Then you think things'll go on getting better?" asked Betty.

"No doubt of it," rejoined Mrs. Maggs emphatically. "Things are getting better, and everybody's trying to make them better—but it's no good rushing it. The Government's improving things, but by bit all the time, and what's more, it's working for everybody in the nation. The greatest good of the greatest number, I think they call it. Did you read how the other day the Prime Minister said, 'We are a Party which puts the needs

of the nation before the needs of a class?'"

"But I thought the Conservatives were all for the employers and rich folk," observed Betty.

"Then you're quite wrong," replied Mrs. Maggs, with emphasis. "Whose votes'd you think put them into Parliament if it wasn't the workers?" she demanded. "Why, one of the great ideas of the Conservatives is to improve the conditions of the workers, and they've done a lot of things in that line."

The neighbours with electric had never been invented.

"Well, I'm glad to know that," said Betty.

"But there's some folk," continued Mrs. Maggs, "as thinks everything ought to be done for them by the Government, and if anything goes wrong, it's the Government they blame."

"There do seem a lot of people wanting something for nothing these days," observed Betty.

"Well, now," continued Mrs. Maggs, "the Conservatives believe in helping people to help themselves. They want the workers to get on in life and be independent. That's why they believe in helping working people to buy their own little house, and give the children a good schooling, so's they won't always be just working people. And that's why the workers are paying a bit each week to these widows' pensions the Government's arranged for—so's the pension'll be their right, and not just a charity. The Conservatives want everybody to rise up higher instead of dragging everybody down to the same level."

"Mr. M's looking to work himself up in his line. The manager's noticed

he's not afraid of work," volunteered Betty.

"And very sensible, I'm sure!" exclaimed Mrs. Maggs approvingly.

"How much better than all these wicked, wasteful strikes that never does any good. If everybody 'ud pull together—masters and men—we'd soon have peace in industry, like Mr. Baldwin's worked for so hard; and things in this 'Ol' Country 'ud be better all the sooner."

"I s'pose it's just like you and me working together cleaning," said Betty. "This room's in a pretty mess as it is, but if we both do our bit it'll soon be spick and span."

"Course it will," agreed the charlady, "far better than if we started quarrelling as to who was to do which job. It's only a case of pulling together, when all's said and done. And that reminds me," Mrs. Maggs continued, "it's just the same with this British Empire. They're our own people out in them distant parts trying to make a living, and it's only natural we should want to buy Empire things instead of foreign—the same as they buy ours."

Teaching the picanninies the arts of peace.

"Of course," replied Betty, "I'm sure I shouldn't think of buying groceries from a stranger shop so long as my cousin Jim has his grocery business."

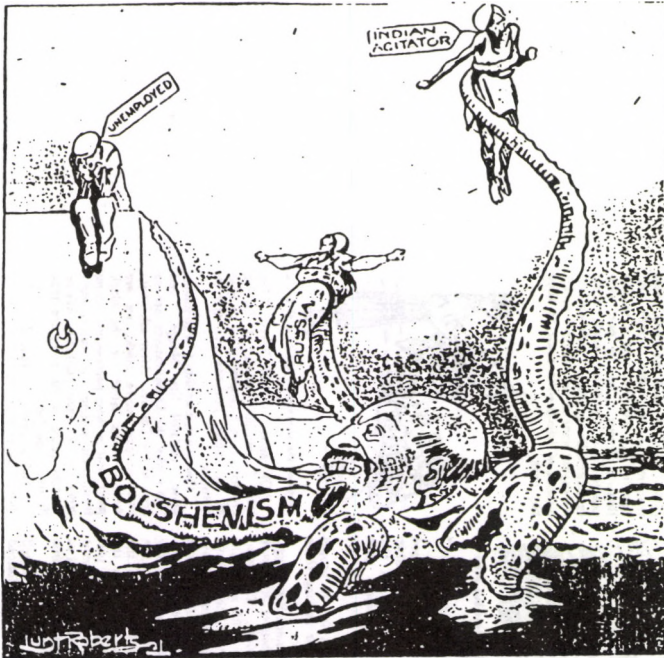
"Course not, it wouldn't be common-sense," declared Mrs. Maggs, "and that's why the Conservatives are so keen on the Empire. After all, whatever mistakes we've made, we are making things better for the black people out in those parts—and saving them from fighting and eating each other up like they used to. We've brought peace to the countries that fly the Union Jack."

"And a good job, too, I should think," asserted Betty.

"Yes," said Mrs. Maggs, "the Conservatives are out for peace all round and they've done a lot to get it, too. They've worked hard and managed to make France and Germany friends again. You see," she continued, "it all comes to the same thing—just a case of pulling together. That's what the Conservative Party means—and then we shouldn't have strife between employers and the men, nor between rich and poor, or among the different countries."

"It's a fine thing to think about," said Betty enthusiastically. "All helping each other to make the world a better place—and if that's what the Conservatives are trying to do, they can count on me to do my bit every time."

III. melléklet

AFTER A NEW VICTIM.

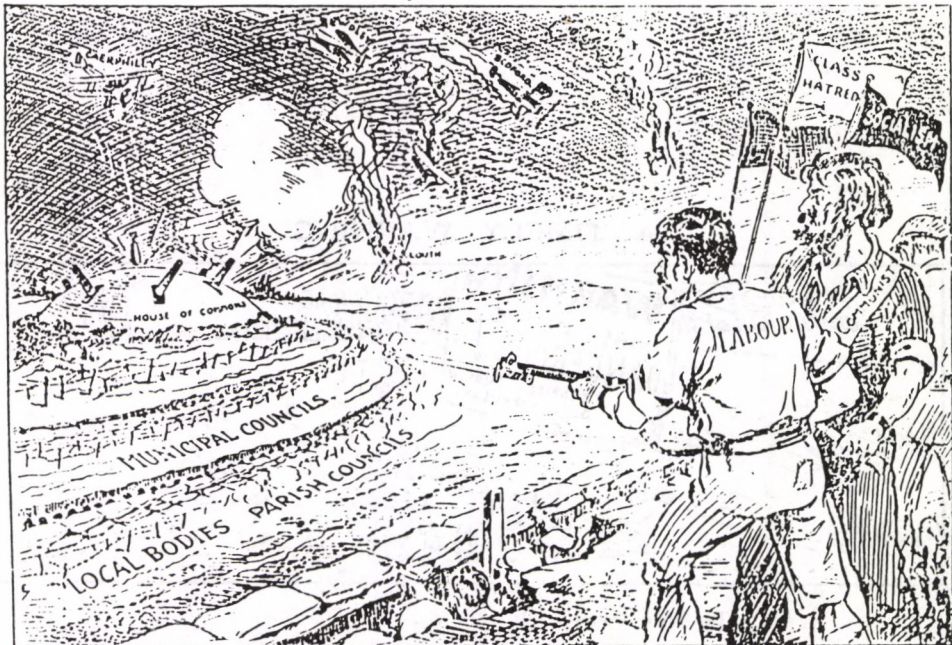

Money would be more freely given for starving Russia if Russia's rulers—the Bolsheviks—ceased to finance Revolution here and throughout the British Empire.

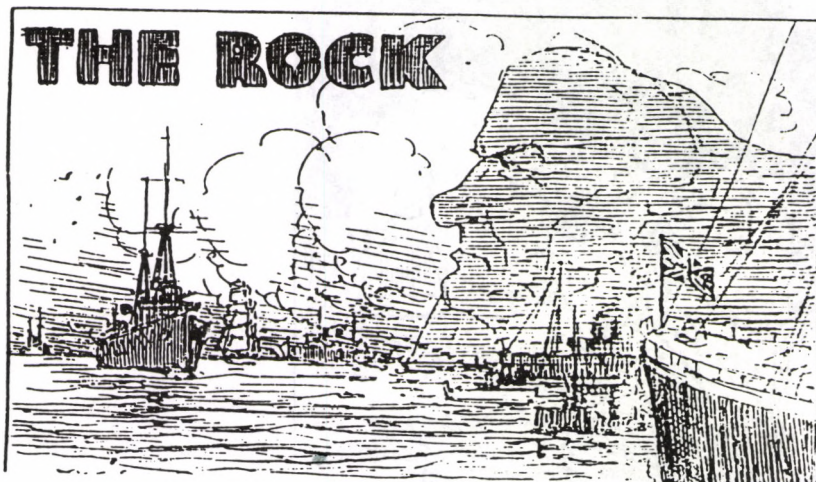
IV. melléklet

PUPPYHOOD.

Ceremonial to Socialist Leader.—“It’s not a bit of good putting at that fort with those ‘big fliers’ at your. What you want to do is to catch them napping and capture those outworks.”
[There can be no doubt that the Socialists are now concentrating on getting a majority on local bodies as a prelude to the “socialisation” of the Country.]

A TIMELY WARNING.

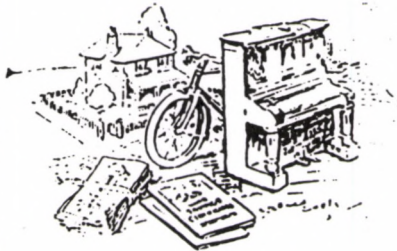
The Premier has given a clear warning against the Socialists.

VI. melléklet

Putting Him on the Right Road

WHAT YOU HAVE
LABOUR PARTY
WANTS

THEY'LL SEARCH YOUR POCKETS

Róbert Barta:

**CONSERVATIVE PARTY PROPAGANDA IN
BRITAIN IN THE 1920S**

The study analyses the propaganda efforts of the British Conservative Party during the 1920s and focuses on the reactions of this traditionally strong political power to the new challenges of the post-war British home policy. Firstly, the author outlines the development of the bipolar party structure (Conservatives and Labour) through the examination of domestic affairs. The author then offers a detailed study of party propaganda towards workers and women, and highlights the institutional and ideological background as well as the rhetorical methods used in the time of elections by Conservative mass propaganda. The author concludes that the great influence of the party can be traced back to its very effective propaganda activity. The appendix includes some leaflets and pamphlets, of which more than one hundred thousand copies were printed during the Conservative electoral campaigns in the 1920s.

